

Conjunt de sardanes relacionades amb Montmeló

Montmeló

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Montmeló

Coordenades:

Latitud: 41.551619108221
Longitud: 2.2480452060699
UTM Est (X): 437290
UTM Nord (Y): 4600268

Classificació

Número de fitxa 08135 - 103
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Autoria de l'element: Diversos autors.
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Himne de Montmeló](#)

[Aplec de sardanes de Montmeló](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 30/01/2024 - 07:39

Descripció

Montmeló compta, des del primer quart del segle XX, amb 24 sardanes composades per diferents autors. Estan dedicades al mestre Joan Manils, al gegant dels sis dits, a l'escut de les Tres Creus, al 15 d'agost, al novè aplec de Montmeló, i a la vila de Montmeló. Tot seguit es recull un llistat dels autors amb la seva obra:

Jaume Tàpias i Boada (Riudarenes, 1899- Barcelona, 1984) és instrumentista de flabiol. Deixeble de Josep Font i Sabaté, els estudis de flabiol els va fer amb Pere Moner. Va ser un intèrpret popular que va actuar amb les cobles Catalònia i Barcino fins que va fundar la cobla Emporium, en què va actuar fins a la seva dissolució al 1960, compon *Flames Vives* que s'estrena l'any 1930 i podria haver estat dedicada a Pau Torras i Miquel Cartró.

Vicenç Bou i Geli (Torroella de Montgrí 19/01/1885 -06/01/1962) tocava el fiscorn i el flabiol i fou director de la Cobla Montgrins. Composà *Montmeló*, sardana per a cobla estrenada el 6 de juny de 1954, amb motiu del primer aplec de Montmeló i dedicada als Amics de Montmeló. Joan Manils i Subirà n'escribí la lletra que la convertí en l'himne oficial de Montmeló, aprovat pel Ple del dia 9 de maig de 1987.

Joaquim Soms i Janer (Pineda, 14/05/1914 – 28/12/2012) és l'autor de la sardana *Montmeló 1050 anys*, estrenada l'any 1997 i *Montmeló 9è aplec*, estrenada l'any 1986.

Sigfrid Galvany i Abril (Cabrils, 1936). Autor de música diversa, cançons, havaneres i sardanes, algunes instrumentades per a cobla i d'altres per a piano. Estudià amb el manresà Àngel Noguera i Alegre. Als deu anys va començar a estudiar teoria solfeig i piano amb Elvira Rigau i Oliver, i després harmonia i composició amb Àngel Noguera i Alegre. Compon *Per l'Àngel i la Feli*, dedicada a Àngel Capdeferro i Felisa Peña.

Alfons Miàs i Martí (Sant Joan de Mollet, 09/08/1936), toca la trompeta i ha estat músic de la cobla Costa Brava. Va compondre *Els de Montmeló*.

Antoni Suñé i Font (Sat Fost de Campsentelles (22/06/1901 – 31/10/1989), compon *L'escut de les tres creus; Montmeló flames vives; Quinze d'agost, El Gegant dels Sis Dits; On neix el Besòs"; Aniversari 82, Amic Àngel, Recordant al mestre Joan Manils i Marina de Montmeló*. Aquesta darrera, escrita l'any 1991 i estrenada l'any 1998 i dedicada a Marina Glanadell i Jansana.

Miquel Tudela i Benavent (Benigànim, 05/03/1927 – 16/02/2011), també tocava el fiscorn i el trombó i era músic de la cobla Genisenca. Composà *Tres forners*, que fou estrenada l'any 2003 a Granollers i dedicada a Jaume Barnils, Francesc Caralt i Gabriel Farriol.

Ramon Iglesias Rodríguez (Premià de Mar, 28/08/1976) toca el contrabaix a la cobla Premianenca. Va compondre *Retorn de l'aplec a Montmeló*, estrenada l'any 2015 a l'Aplec de Montmeló.

Jaume Cristau i Brunet (Figueres, 11/02/1940): Director de la Cobla Miramar. Va compondre, *Montmeló en dansa*. Fou estrenada en el quart Aplec de la Sardana de Montmeló, l'any 2018 als jardins de la Torreta, organitzat per l'Ajuntament i la Comissió de l'Aplec. Fou interpretada per les cobles Ciutat de Girona, Jovenívola de Sabadell i La Principal del Llobregat.

Amadeu Escoda i Castellví (El Molar, 29/08/1945) ha format part de la Cobla La Principal de la Bisbal i toca la tenora. Va compondre, *Els Jardins de la Torreta* dedicada al montmeloní Domingo. Fou estrenada pel cinquè aplec sardanístic l'any 2019.

Vicenç Corominas i Pi (Mollet, 24/09/1926 – 18/01/2024) és l'autor de *La Pepita i en Bernat*, interpretada durant el 7è Aplec de la Sardana de Montmeló, l'any 2020, per la Principal de Llobregat i dedicada als dos membres de la Comissió de l'Aplec de Montmeló que donen títol a la sardana.

Josep Cassú i Serra (Bordils, 23/07/1941) és l'autor de la sardana *Amicalment*, estrenada en el concert de Nadal de Ripoll per la Principal de La Bisbal, el 18 de desembre de 2016, i està dedicada a Àngel Capdeferro i Felisa Peña.

Xavier Forcada i Carreras (Barcelona, 1943). Instrumentista de piano. Estudis realitzats al Conservatori Municipal de Música de Barcelona: solfeig i teoria de la música amb els mestres Cabané i Poch; piano amb els mestres Nadal i Gibert; harmonia amb els mestres Poch i Oltra, i saxòfon amb el mestre Bayer. L'any 1959, juntament amb altres companys del Conservatori, va formar un conjunt de ball anomenat Mike-Xavi, i actuaren en diverses sales de festa durant cinc anys. Compon *Company i amic*, dedicada també a Àngel Capdeferro i estrenada a Gurb en l'Aplec comarcal d'Osona per la cobla Jovenívola de Sabadell, el 7 de juliol de 2019.

Alfred Abad i Gascon (Tarragona, 1962). Enginyer industrial de formació, i té estudis musicals de solfeig i piano. La seva vinculació amb el món de la cobla i de la sardana es desenvolupa essencialment a través de la colla sardanista Tarragona Dansa. Compon *Bocins d'història*, dedicada a Àngel Capdeferro i i estrenada, també, a Gurb en l'Aplec comarcal d'Osona per la cobla Jovenívola de Sabadell, el 7 de juliol de 2019.

Antoni Pagès i Codina (Centelles 1918-2007). Instrumentista de tible. Als 7 anys va entrar a formar part de l'escolania municipal on hi va aprendre solfeig i teoria i als 12 començà els seus estudis de violí. Al 1933 va formar part de l'Orquestrina La estrella i va formar l'Orquestrina Melody Boys Jazz Orchestra, que duraria fins l'inici de la Guerra Civil espanyola. L'any 1947 intervingué en la creació de la Cobla Centellenca i hi estigué vinculat fins l'any 1970, una part d'aquest període com a director. Compon *L'avi Vicenç*, dedicada a Vicenç Pellicer.

Observacions:

La sardana és el ball nacional de Catalunya. És una dansa de caire popular, col·lectiva, on homes i dones ballen junts agafats de les mans, formant una rotllana i puntejant amb els peus els compassos de la música, normalment interpretada per una cobla.

L'origen és incert, tot i que el primer document conservat on s'esmenta un ball anomenat “sardana” data de 1552. Al segle XIX, en ple romanticisme, varis estudiosos relacionaren l'origen de la sardana amb les danses d'origen grec, de manera que així podien lligar aquesta cultura amb la fundació d'Empúries. Coincidint amb aquest moment, a Catalunya es posaren de moda les òperes romàntiques procedents d'Itàlia i les sardanes començaren a reproduir aquest tipus de música a les places i gloriets del carrer, cadascuna amb una durada diferent. Sorgí doncs, la necessitat de comptar i repartir i Miquel Pargas, l'any 1850 publica un “*Método per aprender á ballar sardanas llargas*”, al qual seguiran molts altres.

Les noves melodies i ritmes que anaven sorgint, imposaven la necessitat d'una formació instrumental més variada i la cobla ho farà, arribant a la composició actual (encara que en aquell moment també empressin instruments com la trompa, el bombo o els plats, actualment no utilitzats).

Les sardanes esdevenen ben aviat el ball de moda a l'Empordà i comarques gironines, tot i que ens els primers temps, eren ballades majoritàriament per homes. Pep Ventura (1817-1875) esdevindrà un dels compositors més apreciats i la seva orquestra la més cotitzada.

A inicis del segle XX, la sardana s'escampa per Catalunya impulsada pels centres catalanistes i l'any 1902 a Barcelona, tenia lloc el primer concurs de colles amb motiu de la festa major de la Mercè.

La demostració i l'habilitat física de la manera de ballar dels homes empordanesos va anar modificant-se arreu de Catalunya substituint-se per una ball elegant, cap a una verticalitat i un punteig més acusat en un espai més limitat. El ball empordanès s'aniria reconvertint en una dansa nacional, acadèmicament organitzat i amb un tempo musical més alentit.

Algunes de les sardanes s'escriurien per ésser cantades, que faria la delícia de corals i orfeons.

L'any 1924, el dictador *Primo de Rivera* prohibeix la "Santa Espina", fet que causarà un efecte contrari en la població. Amb la República, s'institucionalitza novament la sardana que compartirà protagonisme amb músiques, vingudes d'Amèrica.

Amb la Guerra Civil, el feixisme prohibeix i reprimeix qualsevol símbol catalanista, entre ells clausura gran nombre d'entitats dedicades a fomentar la sardana. La sardana doncs, és convertia en un símbol de resistència. I malgrat la repressió, la sardana va perviure paral·lelament durant els quaranta anys de franquisme, encara que controlada sota "*el sano regionalismo*". L'any 1945 es funda l'Obra del Ballet Popular, una entitat capdavantera organitzadora d'esdeveniments com l'ofrena de la "Llàntia del sardanisme" l'any 1947 amb motiu de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, o el "Dia Universal de la sardana". L'any 1958 es fundaria la Unió de Colles Sardanistes de Catalunya.

El 1990 es funda la Federació Sardanista de Catalunya. L'any 2014 la Federació es reconverteix en Confederació.

El 4 de desembre de l'any 2019, la Comissió de Cultura del Parlament votava a favor de la Proposta de resolució sobre la inclusió de la sardana a la llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, de la UNESCO, amb l'expedient 250-00973/12, encara pendent.

Història

A *La Veu de Catalunya* del 20 d'agost de 1903 hi trobem la primera referència documental de sardanes a Montmeló, parlant de la Festa Major, que llavors se celebrava per Santa Maria: "*Al envelat de Baix, una munió d'invitats de la distingida propietària de Can Pagés varen ballar sardanes, y essent dit ball desconegut a n'aquesta comarca, agradà a tots els assistents*". En menys de cent anys, la sardana, ha passat de ser desconeguda en moltes comarques catalanes a convertir-se en el ball nacional.

La història de la sardana a Montmeló està molt ben explicat en el volum sobre la història del poble durant el segle XX (AA.DD, 2021). S'hi apleguen testimonis orals i documentals que expliquen que a principis del segle XX, com hem vist a la notícia de *La Veu de Catalunya* ja es tocaven sardanes. També explica que l'economia feia que busquessin cobles de Girona que cobraven menys que les de Barcelona, però portaven un músic menys.

S'han fet ballades de sardanes a molts indrets: La font de Santa Caterina, el camp de futbol, als pins del carrer Vilardebó, la plaça de la Vila o la plaça de l'església, el bosquet del carrer Cervantes, al Parc de la Quintana o als jardins de La Torreta.

Per la Festa Major de 1911 es van fer sardanes cada dia. Fins i tot, els dies 15 i 16 es van fer en diversos punts de la població. Ho sabem per la publicació *El Diluvio*. No només es feien sardanes per la Festa Major, qualsevol ocasió era bona. Com per exemple, amb motiu de la inauguració de la capella del santíssim, l'any 1921. Però també per iniciativa de particulars, com és el cas de l'industrial barceloní, Delfí Sabadell Serra,

que organitzà, l'any 1921, una gran festa de caire catalanista amb motiu de la inauguració de la torre que s'havia fet construir, la Masia Castell Canigó.

Aquest caràcter catalanista d'abast nacional va prenent cos. Potser el màxim exponent fou la Santa Espina, prohibida en diverses ocasions. És el cas de l'agost de l'any 1927 que l'alcalde Esteve Guitet adreça una carta al president de la societat *Centro Recreativo* prohibint la interpretació d'aquesta sardana a les audicions programades pels 15 i 16 d'agost.

La diada de Sant Jordi també era un bon moment per organitzar audicions o ballades de sardanes, com la de l'any 1933, documentada a partir d'un article de La Veu de Catalunya, o la festa de Sant Antoni Abad de l'any 1944 (AA.DD, 2021, pp. 642 i 643).

El període immediatament posterior a la Guerra Civil espanyola fou un temps de prohibicions, però, amb algunes excepcions com la *Santa Espina*, foren tolerades dins el regionalisme folklòric del franquisme. Així arribem a l'any 1953, quan una colla de joves de Montmeló funden la colla Flames Vives que, en paraules d'Isidre Sayol, plegarien ben aviat a causa de la manca de suport econòmic i moral (AA.DD, 2021, pp. 643). Però també hi havia, des d'aquell mateix any, la Societat Amics de Montmeló, que l'any 1954, organitzen el primer Concurs-Aplec i el continuaren organitzant ininterrompudament fins l'any 1959.

En aquest primer aplec hi participaren 24 colles i es va estrenar la sardana "*Montmeló*", obra de Vicenç Bou i Geli, interpretada per la cobla Els Verds de Mataró, dirigida pel mateix mestre Bou.

El 29 de maig de 1955 se celebra el II Aplec de la Sardana. Les cobles contractades són Els Verds de Mataró, Sabadell i Emporium. Aquesta darrera ve de Barcelona. Els llocs de l'aplec són diversos: La plaça de la Vila, dita "Nacional", els "Pins" i el camp de futbol. L'Ajuntament hi col·labora amb una copa com a premi pel concurs de sardanes. Es continuen fent aplecs fins l'any 1959. A partir de 1971 es re empren l'activitat, ara organitzada per l'Associació de Caps de Família, entitat creada l'any 1969.

El 19 de febrer de 1976 es funda l'Agrupació Cultural i Sardanista de Montmeló. Des de l'any 1999 i fins el 2015 es deixen de fer aplecs. L'any 2015 es crea una comissió formada per un representant de l'Ajuntament, dues persones de la secció de sardanes de l'Agrupació, i dues persones en representació del Casal de la Gent Gran.

Bibliografia

AA.DD (2021). *Aproximació a la història de Montmeló. Segle XX (1900-1960)*. Montmeló: Centre d'Estudis de Montmeló.

Enllaços d'interès:

[Confederació Sardanista de Catalunya](#)